

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۵۲):

از منظر حقوق عمومی

فصل نهم (مواد ۴۲ تا ۴۶)

برنامه هفتم توسعه

تاریخ انتشار:

۱۴۰۲/۴/۲۲

شماره مسلسل: ۱۹۱۳۴

کد موضوعی: ۲۴۰

عنوان گزارش:

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۵۲):
از منظر حقوق عمومی، فصل نهم مواد (۴۲ و ۴۶)

نام دفتر:

مطالعات حقوقی

تهیه و تدوین:

محمد بزرگر خسروی

همکاران:

امیرحسین بامتی طوسی، مهدی بهرامی حسن آبادی

ناظر علمی:

مهدی عبدالملکی

اظهار نظر کنندگان:

سید محسن علوی منش، توفیق حسین زاده

ویراستار ادبی:

شیوا امین اسکندری

واژه‌های کلیدی:

۱. برنامه هفتم توسعه
۲. تنقیح پیشینی
۳. قانون نویسی
۴. سیاست‌های کلی نظام

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	خلاصه مدیریتی
۴.....	جدول
۱۹.....	نتیجه گیری
۱۹.....	منابع و مأخذ

بررسی لایحه برنامه هفتم توسعه (۵۲):

از منظر حقوق عمومی

فصل نهم (مواد ۴۲ تا ۴۶)

چکیده

از بایسته‌های قانونگذاری، اثربخشی قانون است. اثربخشی یک قانون، میزان دستیابی به اهداف قانون است. یکی از لوازمی که تضمین‌کننده چنین امری است، اهتمام شایسته قانونگذاران بر رعایت اصل انطباق (عدم مغایرت با قانون اساسی و اسناد بالادستی) و اصول و قواعد قانون‌نویسی (از جمله ارتباط مفاد لایحه با عنوان لایحه و شفافیت قوانین و عدم نسخ ضمنی قوانین) است. عدم توجه به این نکته که طرح یا لایحه قانونی که در حال رسیدگی و تصویب است، چه قوانینی را اصلاح، نسخ و ترمیم می‌کند، نظام قانونگذاری را دچار هرج و مرج خواهد کرد. به دلیل اهمیت این موضوع، در این پژوهش با روش توصیفی به این سؤال پاسخ داده می‌شود که احکام مندرج در فصل نهم لایحه برنامه هفتم توسعه از حیث اصل انطباق و قواعد قانون‌نویسی چه وضعیتی دارند. بررسی‌ها حاکی از آن است که برخی احکام این فصل، با قانون اساسی و اسناد بالادستی مغایر بوده و نیز بخشی از قوانین جاری کشور را بدون رعایت قواعد تنقیحی (عدم نسخ ضمنی) تغییر می‌دهند که این امر، از منظر اصول قانون‌نویسی، نادرست به نظر می‌رسد. نظام حقوقی کشور از این به هم‌ریختگی‌ها آسیب‌های فراوانی دیده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود: اولاً، احکام مغایر با قانون اساسی و اسناد بالادستی مورد بازنگری قرار گیرند. ثانیاً، هریک از احکام مندرج در فصل چهارم لایحه برنامه که به اصلاح قوانین کشور منجر می‌شود و ماهیت برنامه‌ای ندارد، در قانون جاری مرتبط به خود جایابی و تعیین تکلیف شود. ثالثاً، احکام غیربرنامه‌ای، در قالبی غیر از لایحه برنامه مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرند.

خلاصه مدیریتی

بررسی‌ها حاکی از آن است که برخی احکام مقرر در فصل نهم لایحه برنامه هفتم، ماهیت برنامه‌ای ندارند و از حیث اصل انطباق و قواعد قانون‌نویسی، با قانون اساسی و اسناد بالادستی مغایر بوده و یا بخشی از قوانین جاری کشور را بدون رعایت قواعد تنقیحی (عدم نسخ ضمنی) تغییر می‌دهند که این امر، از منظر اصول قانون‌نویسی، نادرست به نظر می‌رسد.

درج احکام دائمی یا دارای ماهیت غیربرنامه‌ای در لوایح برنامه، به جهت عدم اجرای فرایند رسیدگی که در خصوص سایر قوانین در مجلس اجرا می‌شود و به تعبیر دقیق‌تر، سرعت‌بخشی به فرایند تصویب احکام و مفاد مدنظر، دارای سابقه‌ای طولانی در نظام قانونگذاری کشور است. این رویه به تولید قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب ۱۳۹۵/۱۱/۱۰ مجلس منجر شد. شبیه این مشکل را در تبصره‌های دائمی بودجه و تصویب قانون اصلاح تبصره «۷۲» دائمی قانون بودجه اصلاحی سال ۱۳۵۲ و بودجه سال ۱۳۵۳ کل کشور مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰، قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰ به‌عنوان قانون آزمایشی و قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۱) مصوب سال ۱۳۸۴ و قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲) مصوب سال ۱۳۹۳ در موضوع بودجه داشته‌ایم.

فارغ از ویژگی‌هایی که هر حکم قانونی باید داشته باشد، حکمی برنامه‌ای است که: **اولاً**، موقت بوده و ماهیت دائمی نداشته‌باشد؛ لذا ایجاد سازمان که وجود آن مستلزم دوام و دائمی بودن آن سازمان است، غیربرنامه‌ای است مگر مواردی که سازمان برای مدت ۵ سال و یا به صورت آزمایشی موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی ایجاد شود و در پایان مدت برنامه، وضعیت آن طبق قوانین تعیین تکلیف شود. **ثانیاً**، **قرائن و سوابق موجود در قوانین کشور، نشانگر تکراری بودن و عدم هدفگذاری آن صرفاً در یک دوره از برنامه نباشد؛ لذا تکرار حکمی که در قوانین برنامه قبلی آمده باشد، برنامه‌ای تلقی نمی‌شود.** درج چنین احکامی در لایحه برنامه، با اصول قانون‌نویسی (موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۶ مقام معظم رهبری)، مغایر است.

لایحه برنامه که پس از تصویب در مجلس، تبدیل به قانون برنامه می‌شود باید واجد مشخصات شکلی و ماهوی یک قانون باشد. بخشی از این مشخصات، در بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری به شرح ذیل آمده است:

۱. قابل اجرا بودن،
۲. قابل سنجش بودن اجرا،
۳. معطوف بودن به نیازهای واقعی،
۴. شفافیت و عدم ابهام،
۵. استحکام در ادبیات و اصطلاحات حقوقی،
۶. ابتناء بر نظرات کارشناسی،
۷. ارزیابی تأثیر اجرا،
۸. ثبات،

۹. نگاه بلندمدت،

۱۰. نگاه ملی،

۱۱. انسجام،

۱۲. عدم تغییر یا اصلاح ضمنی بدون ذکر شناسه تخصصی،

۱۳. عدالت‌محوری و اجتناب از تبعیض ناروا، عمومی بودن و شمول و جامعیت و حتی‌الامکان پرهیز از استثناهای قانونی،

مشخصات دیگری را نیز می‌توان به فهرست فوق اضافه کرد:

۱۴. روز آمدی (مستند به بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری ابلاغی ۱۳۸۹/۱/۱۴ مقام معظم رهبری)،

۱۵. دارای سازگاری، ثبات، شفافیت و هماهنگی (مستند به سیاست‌های کلی امنیت اقتصادی ابلاغی ۱۳۷۹/۱۱/۳ مقام معظم رهبری)؛ این مشخصه در بند ۱۱ فوق تحت عنوان، انسجام آمده است.

فصل نهم لایحه برنامه هفتم مشتمل بر ۱۴ حکم جزئی لازم‌الاجراست. از این ۱۴ حکم:

الف) ۶ حکم، یعنی حدود ۴۳ درصد، برنامه‌ای هستند و ۸ حکم، یعنی ۵۷ درصد، غیربرنامه‌ای.

ب) ۵ حکم، یعنی حدود ۳۶ درصد، به اصلاح قوانین جاری کشور منجر می‌شوند و ۹ حکم، یعنی ۶۴ درصد، چنین نیستند.

ج) ۱ حکم، یعنی حدود ۷ درصد، با قانون اساسی و اسناد بالادستی مغایرتی ندارند و ۱۳ حکم، یعنی ۹۳ درصد، با قانون اساسی و اسناد بالادستی مغایر هستند.

نظام حقوقی کشور از عدم رعایت اصل انطباق و قواعد قانون‌نویسی، آسیب‌های فراوانی دیده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود: **اولاً**، احکام مغایر با قانون اساسی و اسناد بالادستی مورد بازنگری قرار گیرند؛ **ثانیاً**، هریک از احکام مندرج در لایحه برنامه که به اصلاح قوانین کشور منجر می‌شود و ماهیت برنامه‌ای ندارد، در قانون جاری مرتبط به خود جایابی و تعیین تکلیف شود. **ثالثاً**، احکام غیربرنامه‌ای، در قالبی غیر از لایحه برنامه مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرد.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
۴۲				در اجرای بند هشتم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.					اهداف کمی تعیین شده در این ماده، با منابع در دسترس و یا واقعیت‌های موجود، همخوانی نداشته باشد و تحقق آن محل سؤال است که به‌عنوان مثال می‌توان جمع‌آوری گازهای همراه اشاره کرد؛ لذا از حیث قابل اجرای نبودن، شائبه مغایرت با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری دارد. باید اهداف کمی در طول برنامه و به تفکیک سال‌های برنامه، مشخص شود تا ضمن سنجش میزان عملکرد برنامه و نظارت بر آن، به‌صورت مستمر میسر باشد تا ویژگی قابل سنجش بودن اجرا به‌عنوان یکی از اصول قانونگذاری (موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری) در آن رعایت شود.	عین متن ماده «۴۲» لایحه: در اجرای بند هشتم سیاست‌های کلی برنامه و به‌منظور تحقق اهداف کمی زیر مطابق با احکام این فصل، اقدام می‌شود.
۴۳				در راستای بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری اقدامات زیر انجام می‌شود:						
۴۳	الف			الف) وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند با همکاری سازمان تا پایان سال اول برنامه، نسبت به اصلاح ساختار اداری و سازمانی ستادی، شرکت‌ها و			قانون اجرای سیاست‌های کلی	ماده (۳)	در این بند، نحوه تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری، و حدود همکاری وزارتخانه‌ها با سازمان	متن زیر به‌عنوان تبصره به ماده ۳ قانون اجرای سیاست‌های کلی

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
				سازمان‌های زیرمجموعه خود در حوزه برق، گاز و نفت با رویکرد تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری، اقدام و پیشنهاد لازم را پس از تأیید شورای عالی اداری طی تشریفات قانونی به تصویب هیئت‌وزیران برسانند.			اصل (۴۴) قانون اساسی اصلاح قانون استقلال شرکت‌های توزیع نیروی برق در استان‌ها مصوب ۱۳۸۴ با اصلاحات بعدی آن ^۱	کل قانون	(استصوابی یا اطلاعاتی)، دارای ابهام است. نظر به اینکه بخشی از مفاد این بند در ماده (۶۰) لایحه الحاق ^{۲۳} آمده است به نظر می‌رسد که این ماده ماهیت برنامه‌ای ندارد و نیز جهت‌گیری تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری، قبلاً ناظر بر شرکت‌ها در بند «الف» ماده (۱۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی ^۳ آمده بود و نیازی به تکرار آن نیست.	اصل ۴۴ قانون اساسی الحاق می‌یابد: در راستای بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری، وزارتخانه‌های نفت و نیرو مکلفند با همکاری سازمان تا پایان سال اول برنامه، نسبت به اصلاح ساختار اداری و سازمانی ستادی، شرکت‌ها و سازمان‌های زیرمجموعه خود در حوزه برق، گاز و نفت با رویکرد تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری، اقدام و پیشنهاد لازم

۱. ماده واحد - وزارت نیرو مکلف است ظرف مدت دو ماه از تاریخ تصویب این قانون و بدون توسعه سازمانی نسبت به اصلاح اساسنامه شرکت‌های توزیع نیروی برق اقدام و پیشنهاد لازم برای اصلاح اساسنامه شرکت‌های برق منطقه‌ای را به هیئت وزیران ارائه نماید، به نحوی که:

۱. (منسوخه ۱۳۸۵/۳/۲۸) - تعداد شرکت‌های برق منطقه‌ای از ۱۶ شرکت موجود به حداکثر ۹ شرکت تقلیل یابد.
۲. شرکت‌های توزیع نیروی برق استان‌ها با اختیارات کافی برای ایجاد، نگهداری و بهره‌برداری از تأسیسات توزیع نیروی برق در حوزه فعالیت خود به صورت غیردولتی عمل کنند.
۳. شرکت‌های توزیع نیروی برق استان‌ها در چارچوب سیاست‌ها، برنامه‌ها، استانداردها و مقررات مصوب وزارت نیرو از جمله مقررات ناظر به اطمینان از پرداخت بهای برق و به‌عنوان شرکت‌های زیرمجموعه شرکت مادر تخصصی تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران (توانیر) اداره شوند و از نظر مدیریتی، اداری، مالی و منابع انسانی از شرکت‌های برق منطقه‌ای مستقل باشند.
۴. شرکت‌های توزیع نیروی برق استان‌ها انرژی برق را در سطح ولتاژ فشار متوسط و طبق مقررات بازار برق ایران خریداری و به مشترکین خود به فروش برسانند.
۲. «ماده (۶۰) - به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به اصلاح ساختار شرکت‌های برق اقدام نماید. اساسنامه این شرکت‌ها به پیشنهاد وزیر نیرو به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.» با توجه به سوابق موجود در قوانین از جمله بند «ل» تبصره «۱۵» قانون بودجه ۱۴۰۱ کل کشور مبنی بر اینکه «به دولت اجازه داده می‌شود نسبت به اصلاح ساختار اداری شرکت‌های توزیع برق استان‌ها اقدام نماید. اساسنامه این شرکت‌ها به پیشنهاد وزیر نیرو به تصویب هیئت وزیران می‌رسد». به نظر می‌رسد که منظور از شرکت‌های برق، شرکت‌های توزیع برق استان‌هاست (گزارش مسلسل ۱۸۷۱۰، ص ۵).
۳. ماده ۱۳ - به منظور ساماندهی و استفاده مطلوب از شرکت‌های دولتی و افزایش بازدهی و بهره‌وری و اداره مطلوب شرکت‌هایی که با رعایت ماده (۳) این قانون در بخش دولتی باقی می‌مانند دولت مکلف است:
الف) کلیه امور مربوط به سیاست‌گذاری و اعمال وظایف حاکمیتی را که به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و تصویب دولت تعیین می‌شود طی دو سال از تاریخ تصویب این قانون از شرکت‌های دولتی منفک و به وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی تخصصی ذی‌ربط محول کند.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										را پس از تأیید شورای عالی اداری برای طی تشریفات قانونی به تصویب هیئت‌وزیران برسانند.
۴۳	ب			<p>ب) وزارت نیرو موظف است با لحاظ ارزش سوخت نیروگاه‌ها و افزایش سهم معاملات برق در بورس انرژی به‌گونه‌ای عمل نماید که با عرضه برق تولیدی نیروگاه‌های کشور تا پایان سال دوم برنامه سهم معاملات مذکور را به حداقل سی درصد (۳۰٪) و در انتهای برنامه به حداقل شصت درصد (۶۰٪) از کل معاملات برساند و همچنین رابطه مالی وزارت نیرو و دولت را به‌گونه‌ای اصلاح نماید که ضمن ایجاد استقلال مالی صنعت برق و قطع وابستگی به بودجه عمومی دولت، ناترازی مالی صنعت برق رفع گردیده و انگیزه اقتصادی کافی برای بهبود بازدهی نیروگاه‌ها و کاهش تلفات در شبکه فراهم شود.</p> <p>آیین‌نامه اجرایی این بند با تأکید بر لزوم خرید برق توسط شرکت‌های خرده‌فروش و مالک شبکه از بورس انرژی، تعیین نرخ سوخت و ترانزیت برق در شبکه انتقال و توزیع و سهم هریک از ارکان صنعت برق (تولید، توزیع و انتقال) و تعیین سهم هریک از منابع اولیه در تولید برق از جمله تجدیدپذیر و اتمی با پیشنهاد وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه‌های نفت، امور اقتصادی و دارایی و سازمان، ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه به تأیید شورای اقتصاد و تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>			قانون تأسیس وزارت نیرو	ماده (۱)	<p>عبارت «با لحاظ ارزش سوخت نیروگاه‌ها» مبهم است که این ابهام، با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری، مغایر است.</p> <p>اعطای صلاحیت تعیین نرخ سوخت و ترانزیت برق به آیین‌نامه، بدون بیان ضوابط و قواعد آن، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.</p> <p>عبارت «پس از ابلاغ برنامه» به جهت ابهام در مرجع ابلاغ‌کننده و شونده، دارای ابهام است.</p>	<p>حکم زیر در طول اجرای قانون برنامه، به‌عنوان ماده ۱ مکرر به قانون تأسیس وزارت نیرو الحاق می‌یابد:</p> <p>در راستای بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری اقدامات، در طول اجرای قانون برنامه هفتم، وزارت نیرو موظف است با لحاظ ارزش سوخت نیروگاه‌ها و افزایش سهم معاملات برق در بورس انرژی به‌گونه‌ای عمل نماید که با عرضه برق تولیدی نیروگاه‌های کشور تا پایان سال دوم برنامه سهم معاملات مذکور را به حداقل سی درصد (۳۰٪) و در انتهای برنامه به حداقل شصت درصد (۶۰٪) از کل معاملات برساند و همچنین رابطه مالی وزارت نیرو و دولت را به‌گونه‌ای اصلاح نماید که ضمن ایجاد استقلال مالی صنعت برق و قطع وابستگی به بودجه عمومی دولت،</p>

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										<p>ناترازی مالی صنعت برق رفع گردیده و انگیزه اقتصادی کافی برای بهبود بازدهی نیروگاه‌ها و کاهش تلفات در شبکه فراهم شود. آیین‌نامه اجرایی این بند با تأکید بر لزوم خرید برق توسط شرکت‌های خرده‌فروش و مالک شبکه از بورس انرژی، تعیین نرخ سوخت و ترانزیت برق در شبکه انتقال و توزیع و سهم هریک از ارکان صنعت برق (تولید، توزیع و انتقال) و تعیین سهم هریک از منابع اولیه در تولید برق از جمله تجدیدپذیر و اتمی با پیشنهاد وزارت نیرو با همکاری وزارتخانه‌های نفت، امور اقتصادی و دارایی و سازمان، ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه به تأیید شورای اقتصاد و تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>
۴۳	پ			پ) به منظور تقویت نظارت بر تأسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای و پرتوی کشور، مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور وابسته به سازمان انرژی اتمی			قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه	تبصره «۱» ماده (۲۶) ^۱	حکم این بند به دلیل افزایش ساختار دولت، از حیث انطباق با بند «۱۰» سیاست‌های کلی نظام	حکم زیر به عنوان تبصره «۱» به ماده (۲۶) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه الحاق یافته و

۱. تبصره ۱ - الزامات، مقررات و مصوبات نظام ایمنی هسته‌ای کشور که توسط مرکز نظام ایمنی سازمان انرژی اتمی ایران در زمینه فناوری هسته‌ای و پرتویی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد، برای کلیه دستگاه‌های اجرایی و اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مرتبط، لازم‌الاجراست.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
				ایران به صورت یک مؤسسه دولتی با شخصیت مستقل تغییر وضعیت می‌یابد. تمامی اختیارات، اعتبارات و اموال مرکز مزبور به مؤسسه منتقل می‌شود. اساسنامه مؤسسه ظرف مدت یک سال پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی ایران و با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.					اداری و همچنین بند «۱۶» سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی محل تأمل است. عبارت «پس از ابلاغ برنامه» به جهت ابهام در مرجع ابلاغ‌کننده و شونده، دارای ابهام است.	شماره بقیه تبصره‌های ماده مزبور متناسباً اصلاح می‌شود: در راستای بهبود نظام تصمیم‌گیری و ارتقای بهره‌وری اقدامات، به منظور تقویت نظارت بر تأسیسات و فعالیت‌های هسته‌ای و پرتوی کشور، مرکز نظام ایمنی هسته‌ای کشور وابسته به سازمان انرژی اتمی ایران به صورت یک مؤسسه دولتی با شخصیت مستقل تغییر وضعیت می‌یابد. تمامی اختیارات، اعتبارات و اموال مرکز مزبور به مؤسسه منتقل می‌شود. اساسنامه مؤسسه ظرف مدت یک سال پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد سازمان انرژی اتمی ایران و با همکاری سازمان اداری و استخدامی کشور به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
۴۴				با هدف تولید حداکثری و همچنین در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی، وزارت نفت مجاز به انجام اقدامات زیر می‌باشد:						
۴۴	الف			الف) از طریق شرکت ملی نفت ایران بدون واگذاری مالکیت در میادین مذکور، نسبت به عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک با همسایگان و همچنین عقد			قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت	جزء «۳» بند «ت» ماده (۳)	حکم بند «الف»، از حیث رعایت سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی، محل تأمل است.	حکم زیر در طول اجرای قانون برنامه، به‌عنوان تبصره به جزء «۳» بند «ت» ماده (۳) قانون وظایف و

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده	
				قراردادهای مشارکت در تولید میادین مشترک اقدام نماید.					اختیارات وزارت نفت الحاق می‌یابد: با هدف تولید حداکثری و همچنین در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی، وزارت نفت مجاز است در طول اجرای قانون برنامه هفتم، از طریق شرکت ملی نفت ایران بدون واگذاری مالکیت در میادین مذکور، نسبت به عقد قراردادهای بهره‌برداری مشترک با همسایگان و همچنین عقد قراردادهای مشارکت در تولید میادین مشترک اقدام نماید.		
۴۴	ب			ب) در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط یا شرکت‌های متقاضی غیردولتی مشروط به اخذ تضامین لازم برای دریافت خوراک از ج.ا.ا، نسبت به مشارکت در احداث پالایشگاه یا پتروپالایشگاه جدید خارجی و یا تملک سهام آنها از محل تحویل نفت خام مازاد بر تعهدات بودجه‌ای با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.			قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت	ماده (۳)	با عنایت به اعضای شورای اقتصاد، صلاحیت شورای اقتصاد که مشتمل بر افرادی خارج از قوه مجریه است، مغایر اصول (۶۰) و (۱۳۸) قانون اساسی است. به‌کار بردن عبارات در قوانین به‌صورت مخفف خلاف اصول قانون‌نویسی موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.	حکم زیر به‌عنوان ماده ۳ مکرر به قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت الحاق می‌یابد: با هدف تولید حداکثری و همچنین در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی، وزارت نفت مجاز است در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط یا شرکت‌های متقاضی غیردولتی مشروط به اخذ تضامین لازم برای	

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										دریافت خوراک از جمهوری اسلامی ایران، نسبت به مشارکت در احداث پالایشگاه یا پتروپالایشگاه جدید خارجی و یا تملک سهام آنها از محل تحویل نفت خام مازاد بر تعهدات بودجه‌ای با تصویب شورای اقتصاد اقدام نماید.
۴۴	پ			پ) از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط و حتی‌الامکان با جلب مشارکت بخش خصوصی نسبت به ایجاد و توسعه زیرساخت‌های لازم برای ذخیره‌سازی گاز طبیعی از جمله مخازن زیرزمینی و مخازن روزمینی به‌نحوه اقدام نماید که ظرفیت ذخیره‌سازی گاز طبیعی در پایان برنامه به معادل حداقل پنج درصد (۵٪) مصرف سالانه گاز طبیعی کشور افزایش یابد. وزارت نفت مسئول حسن اجرای این حکم است.			اصلاح جزئی قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر	بند «الف» ماده (۱۲) ^۱		حکم زیر در طول اجرای قانون برنامه، به‌عنوان تبصره به بند «الف» ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر الحاق می‌یابد: با هدف تولید حداکثری و همچنین در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی، وزارت نفت مجاز است در طول اجرای قانون برنامه از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط و حتی‌الامکان با جلب مشارکت بخش خصوصی نسبت به ایجاد و

۱. ماده ۱۲ - به کلیه وزارتخانه‌ها به‌ویژه نفت و نیرو و شرکت‌های تابعه و وابسته به آنها و سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و کلیه دارندگان عنوان و ردیف در قوانین بودجه کل کشور اجازه داده می‌شود سالانه تا سقف یکصد میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار به‌صورت ارزی و پانصد هزار میلیارد (۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ریال به‌صورت ریالی که هر ساله تا سقف نرخ تورم سال قبل تعدیل می‌گردد، در موارد مربوط به بندهای ذیل این ماده که سرمایه‌گذاری یا اقدام اشخاص حقیقی یا حقوقی خارجی یا داخلی با اولویت بخش‌های خصوصی یا تعاونی به تولید، صادرات، ارتقای کیفیت، صرفه‌جویی یا کاهش هزینه در تولید کالا یا خدمت و زمان و بهبود کیفیت محیط زیست و یا کاهش تلفات جانی و مالی می‌انجامد ... قرارداد منعقد کنند. ... الف) طرح‌های نفت و گاز از جمله افزایش ظرفیت تولید نفت خام، گاز و میعانات گازی با اولویت مخازن مشترک و افزایش ظرفیت پالایش نفت خام و میعانات گازی، افزایش تولید محصولات پتروشیمی، ذخیره‌سازی نفت خام، میعانات گازی و گاز طبیعی مخازن مشترک در مخازن غیرمشترک و داخل کشور، ذخیره‌سازی گاز در فصول کم‌مصرف برای استفاده در فصول پرمصرف ...

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										توسعه زیرساخت‌های لازم برای ذخیره‌سازی گاز طبیعی از جمله مخازن زیرزمینی و مخازن روزمینی به‌نحوی اقدام نماید که ظرفیت ذخیره‌سازی گاز طبیعی در پایان برنامه به معادل حداقل پنج درصد (۵٪) مصرف سالانه گاز طبیعی کشور افزایش یابد. وزارت نفت مسئول حسن اجرای این حکم است.
۴۴	ت			ت) وزارتخانه‌های نفت و نیرو نسبت به سوپ، ترانزیت و تجارت انرژی (برق، نفت و گاز) با هدف ارزآوری و نیز تأمین نیاز داخلی اقدام نمایند. وزارت امور خارجه مکلف است ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ برنامه، فهرست کشورهای هدف را تنظیم و پیشنهاد نمایند.			قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت قانون تأسیس وزارت نیرو قانون وظایف وزارت امور خارجه	ماده (۳) ماده (۱) ماده (۲)	استفاده از واژه‌های غیرفارسی «سوپ» و «ترانزیت» مغایر اصل (۱۵) است. عبارت «پس از ابلاغ برنامه» به‌جهت ابهام در مرجع ابلاغ‌کننده و شونده، دارای ابهام است.	حکم زیر در طول اجرای قانون برنامه، به ماده (۳) قانون وظایف و اختیارات وزارت نفت و ماده (۱) قانون تأسیس وزارت نیرو و ماده (۲) قانون وظایف وزارت امور خارجه الحاق می‌یابد: با هدف تولید حداکثری و همچنین در راستای توسعه دیپلماسی انرژی و حضور در بازارهای بین‌المللی، وزارتخانه‌های نفت و نیرو نسبت به سوپ، ترانزیت و تجارت انرژی (برق، نفت و گاز) با هدف ارزآوری و نیز تأمین نیاز داخلی اقدام نمایند. وزارت امور خارجه مکلف است ظرف مدت یک ماه پس از ابلاغ برنامه، فهرست کشورهای

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										هدف را تنظیم و پیشنهاد نمایند. این حکم در طول اجرای قانون برنامه هفتم، بر این ماده حاکم است.
۴۵				دولت مکلف است در راستای افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزامات قانونی داخلی و بین‌المللی، سازوکارهای موردنیاز برای ارتقای کیفی فرآورده‌های تولیدی و کاهش تولید فرآورده‌های سنگین را به‌نحوی تهیه نماید که تا سال پایان برنامه، ترکیب و کیفیت فرآورده‌های نفتی تولید شده توسط شرکت‌های پالایش نفت از استانداردهای لازم برخوردار باشد. آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت نفت و با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.			اصلاح ماده (۱۸) قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶ اصلاح ماده (۵۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹ ^۲	عبارت «پس از ابلاغ برنامه» به جهت ابهام در مرجع ابلاغ‌کننده و شونده، دارای ابهام است.	حکم زیر در طول اجرای قانون برنامه، به‌عنوان تبصره به ماده (۱۸) قانون هوای پاک و به‌عنوان تبصره «۲» به ماده (۵۹) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی الحاق می‌یابد: دولت مکلف است در راستای افزایش کیفیت فرآورده‌های نفتی و تطابق آن با استانداردها و الزامات قانونی داخلی و بین‌المللی، سازوکارهای مورد نیاز برای ارتقای کیفی فرآورده‌های تولیدی و کاهش تولید فرآورده‌های سنگین را	

۱. ماده ۱۸ - وزارت نفت مکلف است حداکثر تا سه سال پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون، سوخت تولیدی کشور از جمله بنزین، نفت گاز، نفت کوره و نفت سفید را مطابق با استاندارد ملی مصوب عرضه کند. سازمان مکلف است از تولید سوخت غیراستاندارد جلوگیری نماید.

پس از مهلت موضوع این قانون، سازمان ملی استاندارد موظف است از واردات سوخت فاقد استاندارد ملی جلوگیری به‌عمل آورد. وزارت نفت، سازمان ملی استاندارد ایران و سازمان موظفند گزارش عملکرد موضوع این ماده را هر شش ماه یک‌بار منتشر کنند.

۲. ماده ۵۹ - دولت مکلف است با استفاده از منابع حاصل از صادرات نفت کوره مازاد بر مصرف داخلی، تأمین مالی از طریق فاینانس، مشارکت بخش خصوصی و یا از محل منابع عمومی در چارچوب بودجه‌های سنواری نسبت به ارتقاء تکنولوژی و تکمیل زنجیره پالایش نفت خام پالایشگاه‌ها به‌گونه‌ای اقدام کند که سالانه با کاهش تولید حداقل دو درصد (۲٪) نفت کوره، ظرف پانزده سال متوسط تولید نفت کوره پالایشگاه‌ها را به حداکثر ده درصد (۱۰٪) نفت خام تحویلی برساند و فرآورده‌های بنزین، نفت گاز، نفت سفید، گاز مایع، نفت کوره و سایر فرآورده‌ها برابر استاندارد جهانی تولید شود.

تبصره - وزارت نفت مکلف است برنامه اجرایی احکام فوق را حداکثر ظرف سه ماه پس از تصویب این قانون تهیه و به اطلاع مجلس شورای اسلامی برساند.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										به‌نحوی تهیه نماید که تا سال پایان برنامه، ترکیب و کیفیت فرآورده‌های نفتی تولید شده توسط شرکت‌های پالایش نفت از استانداردهای لازم برخوردار باشد. آیین‌نامه اجرایی این ماده توسط وزارت نفت و با همکاری سازمان حفاظت محیط زیست ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. این تبصره در طول اجرای قانون برنامه هفتم، بر این ماده حاکم است.
۴۶				به‌منظور مدیریت مصرف و کاهش شدت مصرف انرژی، اقدامات زیر انجام می‌گیرد:						
۴۶	الف			الف) وزارتخانه‌های نفت، نیرو، صنعت، معدن و تجارت و کشور مکلفند به‌منظور رفع ناترازی‌های انرژی و افزایش سهم انرژی‌های تجدیدپذیر در تأمین برق کشور، در قالب ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به اتخاذ تمهیدات لازم جهت توسعه احداث نیروگاه‌های خورشیدی و بادی؛ نیروگاه‌های خود تأمین در بخش‌های صنایع کوچک و متوسط، کشاورزی، تجاری، عمومی، اداری و خانگی؛ برقی‌سازی خودروها با اولویت اتوبوس‌های شهری، تاکسی‌ها،			تکرار ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور	ماده (۱۲)	تکرار حکم قانون، زائد بوده و به‌جهت عدم رفع نیازهای کشور، با بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری مغایرت دارد.	به‌دلیل تکرار حکم قانون، پیشنهاد می‌شود حذف شود.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده	
				موتورسیکلت‌ها و تأمین سرمایش و گرمایش ساختمان‌ها در استان‌های ساحلی جنوب کشور با استفاده از پمپ‌های حرارتی زمین‌گرمایی اقدام نمایند.							
۴۶	ب			<p>ب) دولت مکلف است با به‌کارگیری سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی نسبت به اجرای برنامه صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف انرژی به‌گونه‌ای عمل نماید که در پایان این برنامه با در نظر گرفتن الزامات رشد اقتصادی هدف برنامه، میزان مصرف کل انرژی کشور در سطح مصرف سال ۱۴۰۱ حفظ شود. دولت مجاز است نسبت به اصلاح ساختار واحدهای متولی حوزه بهره‌وری انرژی در وزارتخانه‌های نفت و نیرو با تصویب شورای عالی اداری اقدام کند.</p>			<p>اصلاح قانون هدفمند کردن یارانه‌ها</p> <p>اصلاح قانون مدیریت خدمات کشوری</p>	<p>ماده (۱)</p> <p>تبصره ماده (۱۱۵)^۱</p>	<p>۱. اطلاق عبارت «سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی» از آنجاکه سازوکار مشخصی در این زمینه تعیین نشده است، می‌تواند به پی‌ریزی اقتصادی غیرعادلانه منجر شود؛ فلذا مغایر بند «۱۲» اصل سوم قانون اساسی شناخته شد.</p> <p>۲. در اصل (۲۲) قانون اساسی بر مصون بودن حقوق اشخاص از تعرض تأکید شده است. وضع سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی بدون لحاظ ضابطه قانونی، تعرض بر حقوق اشخاص بوده فلذا مغایر قانون اساسی شناخته شد.</p> <p>۳. با عنایت به اینکه بند «۹» اصل (۴۳) قانون اساسی بر «افزایش تولیدات کشاورزی و دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین می‌کند» تأکید شده است، لذا اطلاق جواز وضع سیاست‌های</p>	<p>حکم زیر به‌عنوان تبصره «۴» به ماده (۱) قانون هدفمند کردن یارانه‌ها و به‌عنوان تبصره «۲» به ماده (۱۱۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، الحاق می‌یابد:</p> <p>به‌منظور مدیریت مصرف و کاهش شدت مصرف انرژی، دولت مکلف است با به‌کارگیری سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی نسبت به اجرای برنامه صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف انرژی به‌گونه‌ای عمل نماید که در پایان این برنامه با در نظر گرفتن الزامات رشد اقتصادی هدف برنامه، میزان مصرف کل انرژی کشور در سطح مصرف سال ۱۴۰۱ حفظ شود. دولت مجاز است نسبت به اصلاح ساختار واحدهای متولی حوزه بهره‌وری انرژی در وزارتخانه‌های</p>	

۱. تبصره - ایجاد هرگونه دستگاه‌های اجرایی جدید براساس پیشنهاد دستگاه‌های ذی‌ربط موکول به تأیید شورای عالی اداری و تصویب هیئت وزیران و با تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد بود.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
									<p>قیمتی و غیرقیمتی بدون در نظر گرفتن الزامات این امر در مورد تولیدات صنعتی و کشاورزی، مغایر قانون اساسی شناخته شد.</p> <p>۴. به کارگیری سازوکار سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی به جهت فقدان ضوابط مشخص و معین، ابهام داشته، فلذا مغایر جزء «۳» بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری و بند «۱۳» سیاست‌های کلی نظام اداری شناخته شد.</p> <p>۵. چنانچه وضع سیاست‌های قیمتی و غیرقیمتی منجر به تضییع حقوق عامه شود، با اصول متعددی از قانون اساسی از جمله بند «۱۴» اصل سوم و اصل (۱۹) قانون اساسی مغایرت دارد.</p>	<p>نفت و نیرو با تصویب شورای عالی اداری اقدام کند.</p>
۴۶	پ			<p>پ) وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط مکلفند نسبت به صدور گواهی حامل انرژی صرفه‌جویی شده زمان اوج و غیراوج مصرف (برق یا گاز طبیعی)، در طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی به نفع سرمایه‌گذار عامل صرفه‌جویی متناسب با اهداف بهینه‌سازی مصرف انرژی این برنامه، مطابق سازوکار بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست از</p>			<p>قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور</p> <p>آیین‌نامه ایجاد بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست</p>	<p>ماده (۱۲)</p>	<p>سازوکار ارائه تضامین و نحوه انتشار این گواهی‌ها، به دلیل ماهیت قانونگذاری آن، مغایر اصل (۸۵) قانون اساسی است.</p> <p>عبارت «پس از ابلاغ برنامه» به جهت ابهام در مرجع ابلاغ‌کننده و شونده، دارای ابهام است.</p>	<p>حکم زیر به‌عنوان تبصره «۹» به ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور الحاق می‌یابد:</p> <p>به‌منظور مدیریت مصرف و کاهش شدت مصرف انرژی، وزارتخانه‌های نفت و نیرو از طریق شرکت‌های تابعه ذی‌ربط مکلفند نسبت به</p>

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
				<p>طریق بورس انرژی اقدام نمایند. گواهی‌های صرفه‌جویی در زمان اوج مصرف در اولویت آخر برنامه‌های مدیریت بار و مدیریت تقاضای گاز وزارتخانه‌های نیرو و نفت می‌باشند. حسب نوع گواهی، بالاترین مقام شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو (ناشر گواهی) مکلفند نسبت به ارائه تضمین تحویل حامل صرفه‌جویی شده به خریداران طبق مقررات بورس اقدام نمایند. ناشر موظف است تضامین مورد قبول سازمان بورس و اوراق بهادار را ارائه نماید. سازوکار ارائه تضامین و نحوه انتشار این گواهی‌ها ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد سازمان و با همکاری وزارتخانه‌های نفت، نیرو و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.</p>			مصوب شورای عالی انرژی		<p>صدر گواهی حامل انرژی صرفه‌جویی شده زمان اوج و غیراوج مصرف (برق یا گاز طبیعی)، در طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی به نفع سرمایه‌گذار عامل صرفه‌جویی متناسب با اهداف بهینه‌سازی مصرف انرژی این برنامه، مطابق سازوکار بازار بهینه‌سازی انرژی و محیط زیست از طریق بورس انرژی اقدام نمایند. گواهی‌های صرفه‌جویی در زمان اوج مصرف در اولویت آخر برنامه‌های مدیریت بار و مدیریت تقاضای گاز وزارتخانه‌های نیرو و نفت می‌باشند. حسب نوع گواهی، بالاترین مقام شرکت‌های تابعه وزارتخانه‌های نفت و نیرو (ناشر گواهی) مکلفند نسبت به ارائه تضمین تحویل حامل صرفه‌جویی شده به خریداران طبق مقررات بورس اقدام نمایند. ناشر موظف است تضامین مورد قبول سازمان بورس و اوراق بهادار را ارائه نماید. سازوکار ارائه تضامین و نحوه انتشار این گواهی‌ها ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ برنامه به پیشنهاد</p>	

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
										سازمان و با همکاری وزارتخانه‌های نفت، نیرو و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
۴۶	ت			ت) شرکت ملی نفت ایران مجاز است براساس مصوبات شورای اقتصاد در هریک از طرح‌های صرفه‌جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به ارائه حواله یا سپرده نفت خام معادل حامل صرفه‌جویی شده از سهم دولت به سرمایه‌گذاران اقدام و تحویل نفت یا ارزش معادل روز تحویل را تضمین نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت نفت و همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی و سازمان ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.			قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر	ماده (۱۲)	با عنایت حضور اعضای غیروزیر در شورای اقتصاد، مصوبه موضوع این بند مغایر اصل (۶۰) قانون اساسی می‌باشد. ارائه حواله یا سپرده نفت خام معادل حامل صرفه‌جویی شده از سهم دولت، از حیث درج در قانون بودجه محل ابهام است. عبارت «پس از ابلاغ برنامه» به جهت ابهام در مرجع ابلاغ‌کننده و شونده، دارای ابهام است.	حکم زیر به‌عنوان تبصره «۱۰» به ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور الحاق می‌یابد: به‌منظور مدیریت مصرف و کاهش شدت مصرف انرژی، شرکت ملی نفت ایران مجاز است براساس مصوبات شورای اقتصاد در هریک از طرح‌های صرفه‌جویی انرژی موضوع ماده (۱۲) قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، نسبت به ارائه حواله یا سپرده نفت خام معادل حامل صرفه‌جویی شده از سهم دولت به سرمایه‌گذاران اقدام و تحویل نفت یا ارزش معادل روز تحویل را تضمین نماید. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت نفت و همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی، بانک مرکزی و سازمان ظرف مدت دو ماه پس از ابلاغ برنامه به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ماده	بند	جزء	تبصره	متن	دارای ماهیت برنامه‌ای	دارای ماهیت غیربرنامه‌ای (دائمی)	نام قانون مرتبط در قوانین کنونی	ماده قانونی مرتبط در قوانین کنونی (سابقه قانونی)	انطباق با قانون اساسی و اسناد بالادستی	متن منقح شده
۴۶	ث			ث) جرائم موضوع ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی بر مبنای قیمت صادراتی اخذ می‌گردد.			اصلاح ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی مصوب ۱۳۸۹		نسبت به شرط «قیمت صادراتی»، در مواردی که صادرات وجود ندارد، محل ابهام است. تغییر جهش‌وار جرائم از حیث تحدید امنیت اقتصادی و لزوم حمایت حقوقی از آن موضوع بند «۲۶» سیاست کلی برنامه هفتم، محل تأمل است.	حکم زیر به‌عنوان تبصره به ماده (۲۶) قانون اصلاح الگوی مصرف انرژی الحاق می‌یابد: به‌منظور مدیریت مصرف و کاهش شدت مصرف انرژی، جرائم موضوع این ماده بر مبنای قیمت صادراتی اخذ می‌گردد.

نتیجه‌گیری

درج احکام دائمی و یا دارای ماهیت غیربرنامه‌ای در لوایح برنامه، به جهت عدم اجرای فرایند رسیدگی که درخصوص سایر قوانین در مجلس اجرا می‌شود و به تعبیر دقیق‌تر، سرعت‌بخشی به فرایند تصویب احکام و مفاد مدنظر، دارای سابقه‌ای طولانی در نظام قانونگذاری کشور است.

فارغ از ویژگی‌هایی که هر حکم قانونی باید داشته باشد، حکمی برنامه‌ای است که: **اولاً**، موقت بوده و ماهیت دائمی نداشته باشد؛ لذا ایجاد سازمان که وجود آن مستلزم دوام و دائمی بودن آن سازمان است، غیربرنامه‌ای است مگر مواردی که سازمان برای مدت ۵ سال و یا به صورت آزمایشی موضوع اصل ۸۵ قانون اساسی ایجاد شود و در پایان مدت برنامه، وضعیت آن طبق قوانین تعیین تکلیف شود. ثانیاً، قرائن و سوابق موجود در قوانین کشور، نشانگر تکراری بودن و عدم هدف‌گذاری آن صرفاً در یک دوره از برنامه نباشد؛ لذا تکرار حکمی که در قوانین برنامه قبلی آمده باشد، برنامه‌ای تلقی نمی‌شود. درج چنین احکامی در لایحه برنامه، با اصول قانون‌نویسی (موضوع بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری ابلاغی ۱۳۹۸/۷/۶ مقام معظم رهبری)، مغایر است.

فصل نهم لایحه برنامه هفتم مشتمل بر ۱۴ حکم جزئی لازم‌الاجراست. از این ۱۴ حکم:

الف) ۶ حکم، یعنی حدود ۴۳ درصد، برنامه‌ای هستند و ۸ حکم، یعنی ۵۷ درصد، غیربرنامه‌ای.

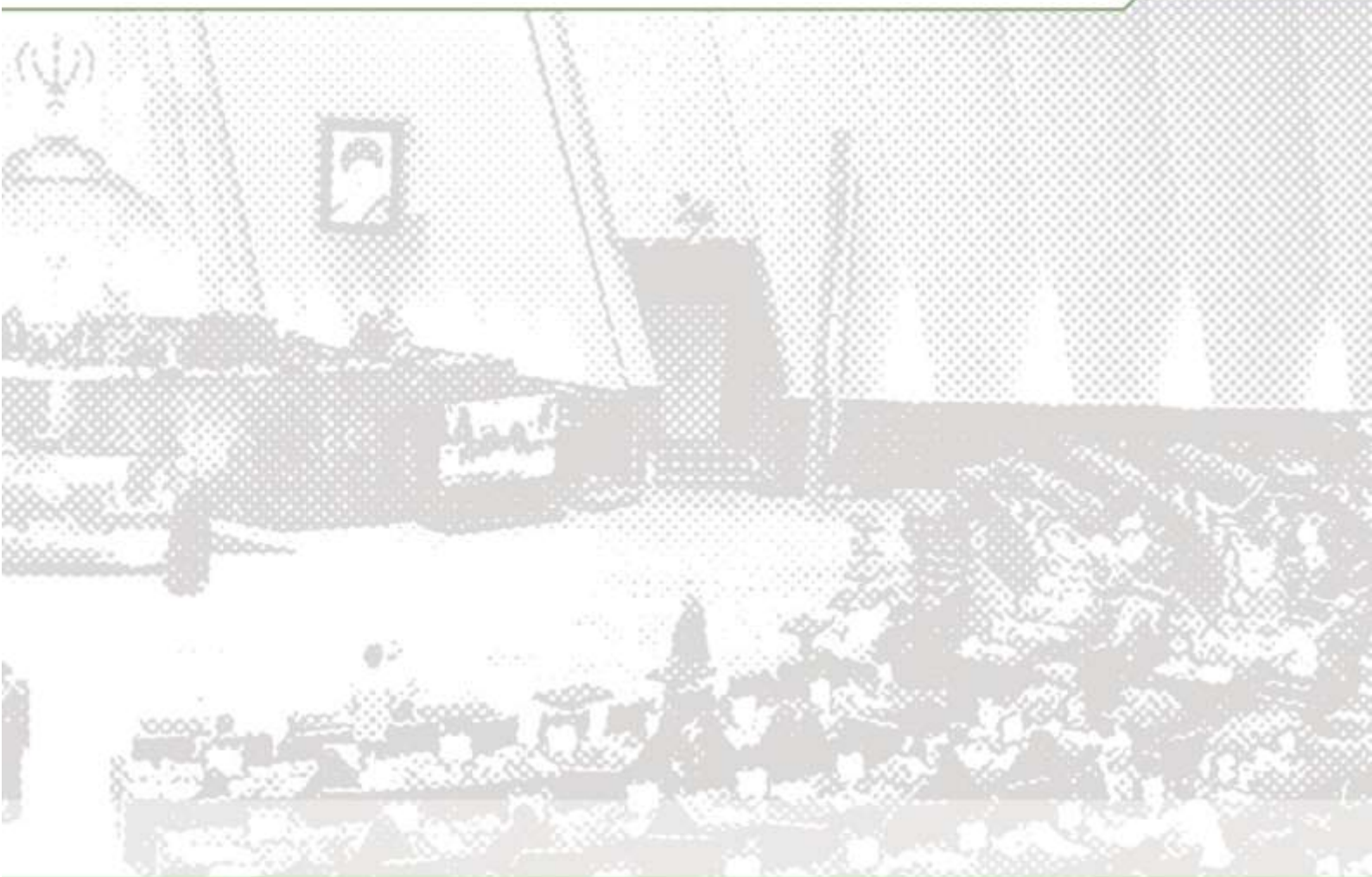
ب) ۵ حکم، یعنی حدود ۳۶ درصد، به اصلاح قوانین جاری کشور منجر می‌شوند و ۹ حکم، یعنی ۶۴ درصد، چنین نیستند.

ج) ۱ حکم، یعنی حدود ۷ درصد، با قانون اساسی و اسناد بالادستی مغایرتی ندارند و ۱۳ حکم، یعنی ۹۳ درصد، با قانون اساسی و اسناد بالادستی مغایر هستند.

نظام حقوقی کشور از عدم رعایت اصل انطباق و قواعد قانون‌نویسی، آسیب‌های فراوانی دیده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود: **اولاً**، احکام مغایر با قانون اساسی و اسناد بالادستی مورد بازنگری قرار گیرند. **ثانیاً**، هریک از احکام مندرج در لایحه برنامه که به اصلاح قوانین کشور منجر می‌شود و ماهیت برنامه‌ای ندارد، در قانون جاری مرتبط به خود جایابی و تعیین تکلیف شود. **ثالثاً**، احکام غیربرنامه‌ای، در قالبی غیر از لایحه برنامه مورد رسیدگی و تصویب قرار گیرد.

منابع و مأخذ

۱. قانون اساسی.
۲. سیاست‌های کلی نظام ابلاغی مقام معظم رهبری.
۳. قوانین لازم‌الاجرا کشور.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ • صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ • پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir